

Het gaat bij alle rising powers en te slot ook bij alle naar beneden gaande machten
gaat het steeds om je economische productieapparaat
is er een goed draaiend, efficiënt
productieapparaat zonder
economische macht, is er geen macht in feite, ja
kunt de vlag al laten wappen
maar uiteindelijk
drijft macht op economische macht
met volwassen, kunt u mij horen?
heb je nog het stukje in de kwaliteitskrant gelezen over, ik weet trouwens niet of het erin heeft
gestaan
over de opening van het academisch jaar, waar de baas van ASML een toespraak heeft gehouden
waarin die dus
flinke kritiek heeft op hoe wij hier in het westen leven en dat we dus de
concurrentie-positie
met China verliezen
daar ben ik gewoon voor baas toe, voor moeilijks he
dat hij dat zegt? ja want ik denk niet dat dat zo is, dat is punt één
hij vond ons luid en gemakzuchtig
en dik
dat was natuurlijk een beetje flinke aangezet
dat denk ik ook dat dat zo is
wij weten in Nederland bijvoorbeeld een vrij frappant hoge arbeidsproductiviteit
wij werken zoals je weet weinig maar wel relatief effectief
waar dat precies is is mij nooit helemaal duidelijk maar goed zo schijnt het te zijn
dit is wel een van die
ja hoe zal ik het zeggen
door ondernemers geliefde
spreekjes
namelijk dat de eigen positie zeer zwak is
ja dat als we niet echt even keihard daar aan trekken de komende 25 jaar
dat we echt verhouten een niet meer in te halen achterstand op zullen lopen
dat heeft een belang bij dus wil je zeggen
dat heeft hij ook natuurlijk
maar van alle situaties
waarbij een dergelijke schets is gegeven
van de toestand
ja dit waren de burens die hebben gesport in het park
die zijn nog zo jong dat ze denken dat het effect heeft
je weet hoe dat is met sporten en gymnastieken
dat doen mensen op het momenten van hun leven dat het nog niet noodzakelijk is
en dan tegen de tijd dat het echt noodzakelijk is doen ze het niet meer
dat kost er teveel inspanning en ja als we doen
nee dus dit is zo'n zo'n omheils tijding en bovendien

ja dat is dus het westen tegen China
ik weet dat niet zo zeker
zeker de verenigde staat heeft een aantal sectoren die door planterk competitief zijn
dat is in europa ook het geval
azm en zelf
azm en zelf is daar een goed voorbeeld van
een deel van de Duitse machinebouw is daar ook een goed voorbeeld van
het gaat tijdelijk niet zo best met de Duitse auto's maar dat kan weer bijtrekken
ik herinner me dit hele verhaal nog
maar dat zal er geweest zijn jaren 70
het was een boekjeband van een fransman
en dat heette le dé vie america
de americaanse uitdaging
en de boodschap daarvan was
Europeanen dat zijn uitvreden
nog de boot om het handen te poed zitten
de america dat was dat
dat was een wide hot technological revolution gaande dat was
als we er niet kenny hard aan zouden trekken dan zou een om niet meer in te halen achter standop
lopen
dat bleek allemaal helemaal niet het geval te zijn
neem
de brd de boonsrepubliek Duitsland
die natuurlijk in de jaren 90 op hoge kosten kwam te zitten met het
verbeteren van nieuwe van de ddr
en bovendien ook op een aantal andere punten leek het op ze achterop diepen
ik hoor nog het vrolijke gekraaien in de economie is van
nee engeland en de verenigde staat en die dat dat was het voorbeeld dat was zo
moesten die kant moesten op neoliberal beleid en
niet waarde over het moest niet de soort incubus op de schouders van de van de
burgers zijn
lekker initiatief rijk
en kijk eens
tot
een paar jaar geleden was Duitsland
niet waar de belangrijkste exportuur ter wereld
en dus niet van plastic sandalen
en en witte mini-autotjes maar van vrij serieus spullen
die ik alleen de Duitsers zo goed kunnen maken
dus het zijn generalisaties die niet waar gemaakt kunnen worden
en het het zijn ook voorspellingen die de mijn idee over een periode lopen
waar je niet zoveel verstanders over kunt zeggen
dus ik dit dit is een
dit is natuurlijk ja

een verhaal voor het eigen huis
hij hoopt ruimen mogelijkheden te krijgen
hij zat dan ook bij een nieuwsuur en toen vroegen zijn we van ja nu is dat
mag hij niet maar al die chip
machines naar China sturen en te vroegen ze hem dat zal wel pijn doen
en toen zei hij nou dat valt wel mee want die chips die met die machines
gemaakt kunnen worden die hebben die Chinezen toch niet nodig en
ja als het toch gebeurt is het ook niet zo erg want die Chinezen
ja die die gaan die zijn innovatief die eventueel zijn heel slim
dan bedenken ze wel iets nieuws
dus als wij die beperking opleggen dan stimuleren we juist de innovatiekracht
van de Chinezen
ik denk dat daar eens in zit
ik heb het altijd vrij hartelijk gevonden om die dingen niet aan de Chinezen te leven
omdat je dan zeker weet
dat ze natuurlijk alles op alles zullen zetten op zo kort mogelijke termijn
de technologie gaat hier om ultra kort golflengte
want het licht dat gebruikt wordt
voor dat graveersysteem
ja dan zullen de Chinezen het zelf doen dus je op zichzelf
heb je dan een kleine voorsprong die schat ik op niet veel meer dan een half
decennium
maar die zullen de Chinezen compenseren maar nu de tweede
kant van het verhaal
van wat hij heel dan hield
en dat is natuurlijk dat het op China is
misschien dan juist op dit moment helemaal de andere kant op gaat
de Chinese economie draait zeer slecht
het herstel uit de covid fase waarvan van alles verwacht werd
ze zouden een raket
uit de kovealende opstijgen nou kijk eens dat is niks geen opstijgerij bij
die raket staat er wankelen op de lanceerbasis
ik zie je ping heeft natuurlijk een soort van neo-autocraat
die is doordat de dat reguleren op volgings
programma heen gebroken en
heeft er zelf voor een derde termijn benoemd
als het zo slecht gaan geblijft gaan als het nu gaat in China
dan weet ik helemaal niet of ik zie die zo door juist het derde termijn gaan
volmaken dat moet nog maar ze even afwachten
dus het hele idee dat China een soort
onkwetsbare moloch is die ons zal vertrappelen
daar geloof ik niets van sterke nog
ik ben op mijn eigen gewonderlijke manier ook een idealist
jij zou niet zo zeggen maar daar ben ik

ik ben er van overtuigd dat voor de lange termijn
democratische systemen
al vertans
flexibele systemen die zich
zonder al te grote moeite misschien met een enkel
enkel politiek veranderingetje aan kunnen passen aan veranderde omstandigheden
zeg maar echt de liberale samenlevingen die
oké ook mooier stoken sociaal gaan weten is
die
doen het op de lange termijn altijd beter
denk aan de oorlogen die we gevoerd hebben
in het begin denk je altijd hoe je je je alles gaat missen kunnen er niks van
de gewere ontploffen
de handgenaten vallen op de grond dan ja gaat het er door
en dan na enige tijd krijg je naar de tweede wereldoorlog dan ja dan beginnen de zaken te draaien
ze beginnen te bereiken hoe het werkt
en dan zijn er vele mogelijkheden
dus ik ik geloof die verhalen ik geloof daar geen zin van
ik weet niet op welke termijn of die überhaupt termijnen heeft genoemd
of dat dan over vijf jaar was tien of 25 jaar
daar komt bij dat de Chinese bevolking in een rap tempo krimpt
en dat het
deel van de bevolking dat in de op de arbeidsmarkt actief kan zijn in een
nog veel rapper tempo slinkt
dus ja
en moet je dan moet je dan naar india verwijzen
maar je wel een paar van die staten hebt die die goed functioneren
maar ja ook ook een hele reeksverstaat er gewoon op derde wereldniveau
opereerd in Belwaongen wordt geleden bewijzen waarspreken
de Rutte was er nu ja met india voor de G20
ja dat was na goedvelde weer al dat getrompenter over de G20
nou dat durf ik dan wel ik was niet uitgenodigd maar
ik ben niet onder de indruk van de G20 helemaal niet zelf
de Rutte zei daar was een filmpje dat er ook was
ik zag hem bij Modi
ja, klopt
Modi ook zo'n vervelende autocraat ook zo'n opstoker
ja daar heb je in de Maarten
ook zo'n iemand die op de lange termijn zijn eigen land grote nadelen bezorgd
heb je de Maarten liggen daar staat nog een stuk over Modi in
is dat even kijken of dat deze editie is?
volgens mij wel
het nieuwe nummer is net van de persige oorlog
oh dan moet je even meenemen

ja dan moet ik als je daar helpen van herinneren dan zal ik het je straks even geven
en de Rutte die zei van let op india technologisch gaat het echt
als een raket te komen die jaren
ja en als het echt als een lekkere raket gaat
niet waar het dan zijn degenen die de raket ontworpen hebben
die dan moet je even nakijken wat daarmee gebeurt
die verkast er naar Kalifornië
om die nog iets groter raket en Amerika
ook nog wat diensten te bewijzen
ik zag nou een stukje ergens op de tv volgens mij bij een vandaag
dat india dus ook een andere naam heeft
dat is anders aangedan
ja Barat
ja
dat schijnt al heel oud te zijn
maar wat is daar nou die idee achter?
nou dat gaat om die Baratra of zo iets in die geest
en dat is een soort ontstaanse mythologie
dat woord schijnt ook heel oud te zijn ook in
in het verleden schijnt er meer of in india wel
als zodanig beschreven te zijn Barat
ik denk dat je het misschien moet vergelijken met
wat zou jij zeggen
in de buitenland toch zijn vragen waar je vandaan komt
zeg je waarschijnlijk Nederland
maar als je toevallig Holland zegt
weet ook iedereen waar je vandaan komt
ja
nou dat liet dus ik in die reportage zien
dat Nederland zichzelf in de buitenland ook gefreemd heeft
als de Netherlands bewust
ja
omdat het eerst Holland was
maar dat deed toch geen recht aan
nee bij Holland denken ze misschien meteen aan klompen
ja dat was precies dat
een volendamse meisje in de kaas van Gouda
voordat ik er toch achter was
dat Gouda was jongen
jongen
nou
dit is toch wel een beetje
hoofdredactioneel gelul op hoog niveau
he

ik ben er niet van onder de indruk
sterke nog ik zal het je
het is mijn vaste overtuiging
dat industrieel en wetenschappelijk
eigenlijk kan worden gesproken van een
globaal systeem van een de planeet
ontwattend systeem
ja dat is niet in de
centrale afrikaanse republiek actief
maar dat is wel in Japan
in de Verenigde Staten
in alle Commonwealth landen
in West-Europa
is dat systeem wel actief
de Global Village bedoel je
ja
ja als je de scientific voorzet
ok
als jij echt door in
dat autotje op te nemen
een belangrijke uitvinding doet
dan kun je daar misschien patenterpaan vragen
wie weet wordt er rijk van
maar in no time
als het een nuttige uitvinding is
wordt dat overal toegepakt
ook in allerlei landen
die jou geen rechten betalen op je patent
ja zoals in China
waarschijnlijk
ja dus ja
het is ja
je kunt ook zeggen is de universiteit van
vullen land in
een vullen naam in
is dat de beste ter wereld
dat zou kunnen
maar dan is het altijd
een onderdeel van de universiteit
een instituut van de universiteit
ik weet nog wel
dat de grotheite-devent
ook altijd een beetje een dwars leren
en nadat die in de regering

ik denk
Clinton had gediend
werd die chef van Harvard
en ja
dat het al heel snel liet die weten
dat een Harvard
die zo wonderlijk schaamder was
maar dat in het eerste jaar van het college
Harvard is ook een college
een research university
maar ook een college
dat daar ieder allee is
als maar een acht voor alles kregen
en hoe dat eigenlijk in elkaar zat
het leek hem in een maar even standaard systeem
en ja
dan bleek eigenlijk dat Harvard College
is Harvard College
te vergelijken met de universiteit
de Groningen
nou misschien
als research university
is er maar genoeg geld in pompt
kan je inderdaad
een heel hoog niveau bereiken
misschien hoger dan Groningen
om de voudige reden dat een Groningen minder geld heeft
of je moet ze vrijwel al het geld
aan buitenlandse studenten uitgeven
om de 43.000
dit jaar
dat was ook geen kattenpis
ken ik eens studeren in Nederland
enorm hoe koop
en op een of andere manier kunnen
die cijfers ook goed getransfereerd worden
dus ja
je moet die
al die dingen moeten gespecificeerd worden
als iemand zegt van
het continent
zus en de Chinese geschiedenis
over de komende kwarte eeuw
en dat is

dan weet je eigenlijk al dat je belazend wordt
dat dat generalisaties zijn
die absoluut niet vol te houden zijn
nee
is heel China één grote
extreem efficiënte
fabriek van profan
van materieel hoederen
nee natuurlijk niet
er zijn ook allerlei zwakke punten
er zijn industrieën die niet functioneren
denk aan het doen hoe het goed in China
zo zit het niet
het is zo simpel is het niet
het was dus allemaal aan denken van die baas van ASML
die overigens ook nog over de universiteit had
want hij zei
Nederland doen ze heel moeilijk over dat Engels op de universiteit
maar hij zegt
een technisch universiteit
is anders dan
een reguliere universiteit
want hij zegt op die technisch universiteit
daar komen dus de internationals
voertal in al die bedrijven
is Engels en die mensen blijven ook hangen in de regen
dus we moeten daar wel Engels blijven praten
anders komen die mensen niet
voor een technisch universiteit
speelt natuurlijk de feite
de taal geen wezenlijke rol
en dat betekent dat Steenkolen Engels
daar een hele nuttige functie vervult
net zo goed natuurlijk
als als de KLM op Suriname vliegt
dat de piloten
in het bekende piloten Engels met elkaar
kon spreken
en als ze in de buurt van Suriname komen
dan gaan ze niet over een papiamento
dat is zo klaar
tenminste ik denk van niet
natuurlijk is dat zo Engels heeft
een hele nuttige functie

maar in heel veel studies is taal
een heel wezenlijk element van de studie
en daar is het
een hindapaal als dat Engels is
of een dans als de betrokkenen
en Engels in onvoldoende maarten beheersen
en mijn ervaring is
ik geef toe
ik ben al 15 jaar weg
bij Amerikaanse talen letten kunnen
waar veel studenten die
een historisch onderwerp wilden doen
en zei ze altijd
bij ons schrijven we altijd alles in het Engels
mogen we bij u ook een Engels rescriptie schrijven
Engels talen rescriptie
en zei ik altijd
ja dat mag maar dan moet u wel Engels schrijven
en daar ontpakken
meestal nou
dat was er een heel ja
is dat Engels
ja het is een soort Engels
dat geef ik toe
is een soort Engels waarmee je het seizoen kunt
vinden in een buitenlandse stad
maar voor de rest had het
in ieder geval om het lijf
en dan zit je toch met een probleem
en hoe ver
kijk als je een taal
handteert bij schriftelijke boodschappen
die je niet echt onder de knie hebt
dan maak je er dan de bielen indruk
nou ja neem Arafat
Arafat wel altijd Engels spreken
met als ervoor dat die op de rest
van de beelden voorkomend de bielen indruk maakten
gebruik een tolk
helemaal geen probleem
deden we zo ook
koos je geen spraak prima Engels
maar als het officieel was dan zat er een tolk
wat je kon aan koos je geen

altijd precies zien
of die begrepen het over
in je haf nee
trouwens ik kan dit
aan iedereen adviseren
ook buiten dit autootje
als u een taal niet heel goed
spreekt, vlot
en dat ook andere mensen denken
oh het is die taal
dus dan ze niet denken als u Engels spreekt
dat het Romeens is of Noors of zo
is de alex
zorg dan als u dat dus niet kunt
dan moet u voor een tolk zorgen
nog een puntje uit
die speech van die
Azamel Bas
die zei van hij was ook bij
de toersprek van Biden
die zei van we gaan niet met die chips maken in Azië
zelf maken in Amerika
met in de USA
dat moet er nu met in de Amerika
dat willen we dat erop komt te staan op die chips
ja dat is nog een
klettskoek verhaal ook van Biden
ja je begrijpt dat hij
misschien niet meteen wil tellen
als ik voor zover weet gaat TSMC
die fabriek bouwen
dus ik ben er niet zomaar onder de indruk
van dat verhaal in de Verenigde Staten
ja in de Verenigde Staten omdat ze enorm
gigantisch gesubsidieerd worden
om een fabriek in de Verenigde Staten te bouwen
wat je wel aan je water voelt
dat het low-niveau
daar waarschijnlijk zo dadelijk is
dat die chips duur gaan uitvallen
dat was de bekende berekening
het Trump vond dat de iPhone
dat dat ding door Foxconn
werd hebben kunnen zien en daar konden we absoluut niet

dat moest in Amerika
nou laten ze uitgeven wat er komt
in Amerika en die iPhone is al op lichter
rijden is de klas natuurlijk
bij de huidige prijs
die twee keer ze duwen
de iPhone zijn fijn
maar 4200 euro zie ik niet
maar daarvoor betalen we
ze hebben het niet of niet
en sterker nog, ik vind dat hele beleid
van Biden niet waarom
met reuzachtige subsidies
de productie
van bepaalde goederen aan te jaren
in eigen land vind ik niet verstandig
ik ben helemaal niet verstandig
dat betekent toch dat zonder subsidie
zouden ze niet kunnen bestaan
en je moet kijken dat dat wereld
wijde productiesysteem
dat er zijn allerlei bezwaren
tegenaan te voeren en lokaal
kun je daar van alles aan doen
maar het wijst wel op een hogtere
productie efficiency
het is niet zomaar een lolertje
dat de mensen zeggen oh dat is zo hartstikke leuk
dat we die Crocs gaan we dan in China
maken he daar vinden de mensen fijn
Chinese Crocs
nee, dat is omdat ze daar
het beste en het goedkoopste te gewaken
handbel
kan elke economie leren
is ten behoeven van efficiency
even kijken
ik zag dat ding even oplichten
dat zal Pepijn zijn
kijken of hij het filmpje goed vind
geweldig stuurt hij dank dank dank
nou dat is prima
je weet hoe Pepijn is
ik weet niet of hij het moet

ja ik heb het helemaal rond
de renzenprogramma doet hij altijd
het is een enorme optimistische
vrolijke man
hij heeft er altijd zin in
hij heeft ook bij de wereld uit doorgewerkt
oh oh ja?
hij moet je maar eens vragen
het boek van Kennedy
ja dan moeten we nu iets over zeggen
eigenlijk was
wat ik daarover wilde gaan zeggen
dat heeft ook een soort
onderliggende
wetenschappelijke pretentie laat ik het maar even
zo zeggen
maar eerst even waar het over gaat
The Rise and Fall of the Great Powers
een boek van een historicus
toen al heel bekende historicus
Paul Kennedy
die toen gelok in Jeel werkte
ik weet niet precies waar hij nu uit hangt
hij is volgens mij
een jaar jonger dan ik
dus hij begint wel redelijk op jaren te komen
hij heeft dat boek gepubliceerd
in 1987
houd dat jaartal in
gedachten, want er zit in
dat jaartal een zekere
ontlottigheid natuurlijk, dat begrijp je
waar uit bestaat dat boek
dat bestaat uit een grote
zielomvangrijk
ik weet niet, ik geloof dan het echt in de
ja tussen de 700
en de duizend latzijden was
ook allemaal heel boeiende stoffer
kan het iedereen van haar te aanbevelen al
zou je nu misschien zeggen
dat dertiende 36 jaar
al een hele tijd is
een punt van de veroudering

maar ik denk dan dat ze nog wel laat lezen
wat was ik gebleven
dat het in dat jaar
gepubliceerd is
want ja
wat gebeurt er 2 jaar later
de wereld verandert
de wereld verandert
dat moet je in de gaten houden
het boek zelf is een
zieelomvangrijke, wat ik al zei
analyse van
hoe grote machten
omhoog reizen
in het machterspel, de naties
en dan vaak
in mijn stal zelfs, ter slotte weer
naar beneden beginnen te zakken
het begint met een
omvangrijke behandeling van
de Habsburgers
niet waar die die gedurende de 16e eeuw
natuurlijk overgroeide in Europa
en daarna worden de diverse
nieuwe kandidaten
topkandidaten
op het Europees Tourneel Nadre
bekeken en geanalyseerd
de Nederlandse Republiek natuurlijk
in weliswa piep klein was
en zie je gering een aantal inwoners had
maar die schat helemaal rijk was
waardoor je natuurlijk ook weer andere
kunt betalen en je mogelijkheden
aanzienlijk zijn
want het gaat
bij alle
rising powers en ter slotte
ook bij alle naar beneden gaan
de machten gaat het
steeds om je economische
productieapparaat
is er een goed draaiend
productieapparaat zonder

economische macht
zonder financiële macht
denk aan de Republiek en Amsterdam
niet waar
is die macht
is er geen macht in feite
je kunt de vlag al laten wappen
je kunt kanonsgroten afgeven
of wat
maar uiteindelijk drijft macht
op economische macht
dan zie je dus
je ziet Engeland natuurlijk opkomen
de Engeland van harte en graag
veel geld in Amsterdam
want dat vergeten we nog wel eens
ook na dat de Republiek
niet meer de groot macht was
die het in de 17e eeuw was
was de Republiek
nog heel lang het rijkste land ter wereld
eerst tot in de vorige 19e eeuw
was de Republiek het rijkste land ter wereld
wij zijn eigenlijk
generaliserend gesteld
al een half millennium
horen wij tot de top 5
het rijkste en meest productieve
in dit geval handelsproductie
of niet we zetten
we zijn handelsland
een doorvoerland
een transitoland zo je wilt
maar goed dan hebben we natuurlijk
de Napoleontische Explosie
waarin in een aantal jaren
Frankrijk eigenlijk volledig
domineerd in Europa
dat slijt af met de Napoleont
die het hoge zeboel krijgt
en precies dat geen besluit wordt
kunnen besluiten
en zo verder
ik hoef verder geen iets uit te leggen over

want er vervolgens in de later 19e eeuw
en in de 20e eeuw
is gebeurd
in de 20e eeuw natuurlijk
zeker na de eerste helft van de eeuw
zijn de Vrijne de Staten
de dominante mogendheid
er kan nog de Vrijne Staten zijn
tot op de dag van vandaag
de dominante mogendheid
je hebt natuurlijk allerlei luid
natuurlijk is Trump niet goed
snik en de Vrijne de Staten
hebben een bijzonder disfunctioneel
politiek systeem
maar als we kijken naar militaire
macht en laten we zeggen
technologische macht
industriële macht
dan zijn de Vrijne de Staten
toch nog steeds een zeer indrukwekkend land
het is eigenlijk een tragische zaak
dat het politiek
zo ongelofelijk slecht georganiseerd is
en dat de politiek
in de economie eigenlijk
de macht faciliteert
van het minst begraafde deel
van de bevolking
ik druk mij terughoudend uit
en in dat
lange lange verhalen
over die opkomst en die ondergang
van die verschillende wereldmachten
maar dat zijn natuurlijk de feiten allemaal
wereldmachten
ik geloof wel dat China
dan ben ik nou eindelijk
want je kwijt dat toch vrij bekijkt
nog niet zo in de picture
in 87 als we later zouden raken
maar goed, het gaat
in principe toch om
de wereldpolitiek in een brede gezin

en daarbij
heeft hij ook een bepaald
soort van schema zetkijk
zo'n macht komt op
en voorziet zichzelf
dan natuurlijk vanwege
het economische succes
van een zeer omvangrijk
zeg maar militaire apparaat
want daar moet je aan zien
kijk naar de Verenigde Staat op dit moment
als je zou vragen
wie heeft de meeste indrukwekkende
militaire middelen in de wereld
dan moet je toch concluderen
dat zijn de Verenigde Staten
het is niet anders
als je de Verenigde Staten naar de kroon wilt steken
men zegt
dat China dat wil
of of China die idee heeft
om een werkelijke wereld
de dominante wereldmachten
worden betwifel ik
ik denk dat als je in een zielje zou kijken
dat ze zouden zeggen
nou als we naast Amerika kunnen staan
dan zijn we ook eigenlijk al heel tevreden
maar nogmaals
ik generaliseren over dingen
die ik niet precies weet
en het land
steekt dus zijn economische mogelijkheden
in een omvangrijk militaire apparaat
en wat je dan vaak ziet
is dat het land
economisch in de versurkeling raakt
maar natuurlijk geen afscheid wil nemen
van de machtspositie
die het wereldwijd heeft opgebouwd
je hoogt natuurlijk
dit punt
het schitterende voorbeeld is natuurlijk Engeland
een immense empire

het was door Afrika
de jewel in de crown
India
Pakistan
Bangladesh
dat was voor een grote eenheid
en dan natuurlijk
het invloed in Zuid-Amerika
het feit
dat Kanada, Australië en Uzeeland
dat dat ook nog
tot de komend wel kwart om
een empire waarin de zon
nooit ondergaat zoals men toen zei
en tegelijkertijd
weten we allemaal dat
vanaf wanneer
raakt de Engelse industrie in de versurkeling
nou toch
we laten het positief behandelen
vanaf de begin van de jaren twintig
Engeland kiest dan voor
de ponte
de goudwaarde van de ponte
dat was de gouden standaard
dat was een hoogst onverstandig besluit
die was de minister van Financiën
Winston Churchill
niet waar onze algemeenen
door iedereen herkende held
maar als minister van Financiën
bepaald geen groot succes
kortom de Engelse industrie
taken af
de economische basis voor dat
in minderse empire
dit waar wordt daarmee
smaller en wat proberen
dan landen te doen
die
die proberen eigenlijk
meer geld in de behoud
van de machtensteken dan ze
eigenlijk hebben en dat leid

zegt Paul Kennedy
tot wat hij overstretch noemt
dat was eigenlijk het woord wat iedereen
overhield aan het lezen van
Kennedy
overstretch een land
niet waar heeft een enorme
machtspositie opgebouwd
de dieperere fundamenten
van die machtspositie
in casue het economische succes
van dat land wordt minder
versraald, groeit niet meer
niet waar dan geeft dat land
te veel uit
aan de militaire apparaat
en omdat het te veel uit heeft
dat het militaire apparaat geeft
uit aan zijn economische apparaat
dus uiteindelijk
is er een machtspositie opgebouwd
die te duur is voor de
economische positie
die de oorspronkelijke oorzaker van was
en dat
verschijnsel
die overstretch niet waarvan
van de middelen van die natie
dat leidt tot verdere
verzwakking van die natie
ja als je natuurlijk
vandaag de dag naar Engeland kijkt
ja dan
word je toch met een
nostalgisch medeleider vervuld
dat je denkt hoe Engeland
aan het begin van de vorige eeuw
ervoor stond en hoe Engeland
er op dit moment voor staat
dat is toch wel een vrij
fundamentele kwestie nou
dat is een klassiek geval van
overstretch
en wat zijn Kennedy in 87

want hij besluit zijn boek
bij het voorspeligen
en van die voorspelingen
hij voorspelt
de toekomst van Engeland
van de Verenigde Staten van Rusland
Sofjetunie
China en Japan
dat doet hij dus in 87
dat doet hij in 87
je voelt het al aankomen
hij wist niet
dat er in 89 een ingrijpende
totale verschuiving van
machtsrelaties zou beginnen
die in feite de wereldoorde
zou gaan veranderen
dan kom hij op zijnzelf
niet helpen maar komen zo
tot de vervelende boodschap
die hier opgeplakt kan worden
want wat voorspelde hij
hij voorspelde dat
de Sofjetunie
in ernstige mate leed aan overstretch
iedereen was het daarmee eens
we hebben gezien
dat de hervormingen van
Corbett-Schoffer natuurlijk mislukken
en dat de Sofjetunie
in chaos
en onvermogen
en wat we dagelijks van Poet inzien
is eigenlijk een mam opengepoging
om in feite
dat hele systeem
van de onderhank te redden
en weer te maken
tot een imperiaal systeem
wat het tijdelijk inderdaad is geweest
maar de economische baas
dus bleek uiteindelijk te smal
en te weinig productief
gek genoeg

hoe enorm de expansie
van China zou zijn
in de laatste jaren van de 20e eeuw
en de eerste 15 jaren
van de 21e eeuw
want ja, China
heeft nog wel robbels te nemen
en ja, je ziet er nog allerlei problemen
beren op de weg
Chinese beren op de weg
je kunt niet zeggen
dat die gezien heeft, niet waar
dat China een soort van roze sprong
voorwaarts zou maken
om in feite
de tweede industriële mogelijkheid
ter wereld te worden
zoals iedereen in die jaren
even een slonkenmaat
overschotten hij
de mogelijkheden van Japan
want hoe gek dit nu
misschien ook mogen klinken
nu ondertussen zo'n 35 jaar verder zijn
maar iedereen was bang
dat Japan eigenlijk door zijn
extreem efficiëntie
en dat was een succesvolle exportindustrie
eigenlijk een bedreiging was voor de Verenigde Staten
daar kwam het eigenlijk
vooral in de Verenigde Staten
verschriken allerlei boeken
dat die Japanen het wel heel goed in orde hadden
en alles enorm op de reëls hadden
en daar moest de Verenigde Staten enorm uitkijken
dat dit
riekt natuurlijk al een beetje
nadat die zondelingen
verlangen van de Verenigde Staten
om een tegenstander te hebben
om aan te kunnen wijzen
er is iemand anders die
onze macht
onze uitzonderlijke exceptionele

macht zou kunnen bedrijven
dat was toen Japan
Japan is economisch
in alle opzichten in de jaren 90
in elkaar gezakt
ik heb verstoond geen grote vitaliteit
meer in de jaren 90
Japan doet het helemaal niet slecht
maar echt
een vitale knallende gooi
is op bepaald niet
en iedereen weet hoe hij komt
Japaners krijgen geen kinderen
en Japaners willen geen immigranten
u kunt dat zelf thuis even bedenken
of had er ook nog andere situaties
zijn die daar sterk op blijken
ja je ziet het west-europa
met kinderen krijgen we niet meer
we hebben geen puurvin
ook werk enzo
een eventueel
dan misschien maar geen vijf of zes
en immigranten willen we ook niet
dus
het is een wonderlijke zaak maar
we gaan aan een zeer gespannen arbeidsmarkt
tegenover voor de rechts van de eeuw
of we moeten helemaal aan elkaar zaken
nou zijn we de verenigd staat
en dat was eigenlijk
wel de grootste klapper van het boek
dat
Paul Kennedy zei de verenigd staat
leiden aan overstretch
dat we zeggen
de amerikanen zouden minder in
hun militaire apparaat moeten investeren
en meer moeten investeren
in hun economische apparaat
en
ik moet zeggen
ik was daar niet te enigen
in dat mensen toen al zei je

dat is eigenlijk geen
erg voor de handlegende redenering
want ik geloof
dat overstretch, dat begon bij hem
bij zo'n 10 procent
als je 10 procent of meer
van je brutal product uitgaf
aan militaire uitgaven
toen volgens mij in de verenigd staat
er geen sprake van was
ja, ze hebben altijd veel meer uitgegeven
aan militaire kwesties
dan bijvoorbeeld de westen of beestelanden
maar goed, zij voelden zich verantwoordelijk
voor de hele aardkloot
en dat voelen wij ons gelukkig
niet meer
dus iedere even, oeh, de verenigd staat
overstretch, zou dat waar zijn
nou, dat leek ook een waarschuwing
aan het toezittende
regime in
hoe heet het in de verenigd staat
en wat hij totaal niet gezien heeft
maar heel weinig hebben hij dat natuurlijk gezien
hij heeft natuurlijk
in dat boek kon hij niet beschrijven
want dat was nog niet gebeurd
dat hij in feite in de sovietunie
uit elkaar gevallen was
want waarna valt de sovietunie uit elkaar
dat is in 1991
en
niemand wist precies wat er zou gebeuren
met de restanten van
het met elkaar gevallen de sovietunie
maar wat is daarbij gebeurd
al die restanten zijn
op een enkele uitzondering
een klein, klein gut op de balkan
zijn allemaal lid van de NATO
geworden en dan alleen
zijn allemaal lid van de Europese Unie
geworden

dus de nieuwe gigant op het wereldtoneel
heeft Kennedy
helemaal niet aanzien komen
namelijk de Europese
Unie
die natuurlijk de grote profiteur is
in de halen opzichten
van de desintegratie van
het Imperium van de sovietunie
vandaar misschien
dat Poeten ook zo verbete is natuurlijk
op West-Europa
wij zijn de grote profiteurs
van de desintegratie van de sovietunie
al kun je brakkelijk zeggen
eigen zo dikke buurt, ze hebben er niks van gemaakt
denk aan die draband die we uitgebreid
besproken hebben niet waar
een feestelijk wagentje
voor mensen met de feestmeurt
maar je hebt er niet
zo verschrikkelijk uitreid
en in principe
in de exemplaren met een kagel
zit je warm, maar veel meer dan dat
is het dan ook niet
er was nog een luister die zei ja, maar ze hebben wel enorm veel aantallen geproduceerd
3 miljoen
weet je hoeveel van de volkswagen zijn geproduceerd
23 miljoen
20 miljoen meer kevers
zou maken dan drabanden
dat zouden hier niet luisteren
die luistert u dan
20 miljoen is toch wel een kapitaal
zou ik zeggen
dan hebben we eigenlijk alles gehad
China zou dus hobbels hebben
hadden allerlei problemen konden
de kennedy aan
nee u heeft die volstrekt
niet aanzien komen als
grote speler op het wereldtoneel
sovietunie had die groot gelijk

maar ja goed dat was iedereen
wel vrij duidelijk natuurlijk
wat blijft er dan nog over, naar Japan
had
en dan moet je dus de conclusie trekken
dit heeft een dik boek geschreven
rond even of 700 pagina's
en
in zover er daar enige
theoretische overweging in zit
is dat verhaal over die
overstretch
maar wetenschap
is wel afhankelijk van de feit of je
iets behoren kunt voorspellen
of je kunt zeggen nou ja
dat lijkt surf dat zo
in principe is elke mogelijkheid
die veel geld in
militaire zaken steekt
leidt tot overstretch
maar juist
door de aangekondigde overstretch
van de WNL de staat er bleek eigenlijk niet
zo erg te kloppen
sterk er nog, als je even kijkt
naar het eind van de koude horlogs
zie je dat de WNL de staat er
gedurende enige tijd
de enige echt grote speler
op het wereldtoneel zijn
ook ambities in die richting
die ik over ze niet al te hoog
gehad had ontwikkeld
dus bij al zijn
prachtige analyse
had je dan eigenlijk wetenschappelijk geen
reed aan, het is een beschrijving
zonder enige voorspellende
waarde
zo ernstig dat 2 jaar na
publicatie in feite
een wereld aanbreekt
die die die grote deels

totaal niet heeft zien aankomen
dat moet hem toch wel
in allerlei nachten wel
een onrustige nacht bezorgd
hebben denk ik
daar zie je dus aan en dan is eigenlijk
mijn hoofdstelling
dat geschiedenis in de ruimste zin
wat dat is het
hij schreef analytische geschiedenis
over dienstelijke overslezend boekpest
allemaal
maar het heeft geen enkele
voorspellende waarde
die het vindt niet waar
dan moet dat in principe a
moet dat er alle zijn
dat experiment en b
moet hij dan voorspelling kunnen doen
die zich ook daadwerkelijk laat controleren
en wat Paul Kennedy
hoeverdienstelijk ook aflevert
is een beschrijving van gebeurtenissen
die geen enkele theoretische
betekenis heeft
die op geen enkele wijze iets
voorspelt over de toekomst
zelfs op een zo korte termijn
die Paul Kennedy mee te maken had
want tussen 1987
natuurlijk en
wat ze willen maken, 2015
veranderde
strategische verhoudingen
in de wereld ingrijpend
Amerikaïsttuchsen
zijn geweldige position witte
gabel geroid met die flauwe kulden
in Irak en Afranistan
Kortom
de EU was achter Helemania
aankomend
dat geeft aan
dat geschiedenis, hoe leuk ook

en hoe zie je die ook
analytisch beoefend kan worden
niet waar
als wetenschap
als voorspellende wetenschap
eigenlijk niet deugd
het is jammer dat we het moeten zeggen
dus ook de analyse
van de directeur van ASML
die een beetje amateur
een stoel ik eens uit heeft gehangen
en als ik het jou in de partage goed heb
was terug
ja ik zal eens even kijken wat hij al zo te bewieren had
het leek me een typisch
zakenmalde verhaal
ja ik ga ook iets zeggen
wat misschien veel zullen zeggen
dat kun je niet waar maken
en dat is eigenlijk
dat zakenlui
echt geen reed van de wereld begrijpen
van hun zaken ongetwijfeld
zonder meer
heb ik hem er geen problemen mee
maar van de grote zaken
hij ook de directeur van ASML niet
wat is nou de reden
dat je zegt
de Kennedy verdient wel een podium
ondanks dat hij alles verkeerd heeft voorspeeld
nou
ik zeg eigenlijk
ik zeg aan het eind van
de lezing van het boek
hij heeft aan alle essentiële verkeerd voorspeeld
maar dat doet niks af
aan de helderheid van de analyse
die hij maakt van het Europese
want het is toch voor aanpakking
een systeem tussen 1500
en 1987
maar bezig
op je hoede

voor de claim
die historie toch vaak hebben
van alles gaat veranderen
want ik voorspel dus of ik voorspel
zo
ik ben nog lang geen honderd
hoeveel ik wel de ambitie heb
om als tv-persoonlijkheid
tot mijn honderds er door te gaan
maar goed, ik ben nu nog geen honderd
hij heeft van alles en nog wat beleefd
he
ooi
ik heb verteld je over Japan
schromelijk over schat
in de jaren 80
de soffiatuur natuurlijk
schromelijk over schat
tot
da's slot het hele systeem in elkaar lazerd
ik denk er vanaf de staat
hoe gek dit ook uit mijn mond
mogen klinken vaak onderschat
men toch niet geeft te zien
wat een
dynamische economie
toch in allerlei opzichten is
en de meeste onderschatten
van allemaal de Europese Unie
en dat je dus uit
de ervaringen die van die armen
prokenen die zijn boek
precies in het verkeerde jaar heeft gepubliceerd
in zekere zin
kunt opmaken
dat voorspellingen
zelfs over de relatief afzienbare
termijn
is hebben
je kunt
als directeur van ASML
heb je in ieder geval wel een podium
natuurlijk
je kunt van alles beweren maar ik geloof er niks van

je kunt namelijk zonder
altijd grote moeite ook een tegendeel beweren
nog een keer
de titel van het boek
The Rise and Fall of the Great Powers
1987
Paul Kennedy
ik had al beloofd
dat ik met een ander boek
van
Paul Kennedy ook nog 1 landen zal doen
je hebt heel veel beloofd
ik moest wel een beetje uitkijken
met veel beloven
weinig geven
Hans uit de heemsteden heeft
ook wel een vraag over
de wereldzucht onder vele zaken
grote deels voor oorzaak door overbevolking
hoe zou bijvoorbeeld Europa
eruit hebben gezien zonder de miljoenen slachtoffers
die alleen al wereldoorlog 1 en 2
heeft gekost
waren we dan al lang volledig uit ons jasje gegroeid
ja het is een heel interessant idee
dat is een
sympathieke vraag van iemand die totaal
niets van demografie weet
in alle
conflicten van de
vorige eeuw
in totaal burgeroorlogen
alles ben ik opgeteld
zijn volgens hopspoom
die de moeite van het teller had genomen
in 1907 en 1989
miljoen mensen om het leveren te komen
als je nou weet dat bij het begin
van de vorige eeuw de wereldbevolking
ergens tussen
de anderhalve en de 2 miljard
zat
dat we bij mij weten
in deze eeuw al tegen de 8 miljard

aanhangen
dat ook
de ergste stijging is er wel
uit
maar we stijgen toch nog wel even door
die slachtoffers
van
al die ellende die hier ook in de wereld
geweest is
dat dat slechts een fractie is
van de nataliteit van de mensen
van de nieuwe geboorte
mijn interessante vraag
ook hier zit weer een voorspellende waarde
van wat als
wat als
kijk als hij serieus iets wil doen aan de wereldbevolking
dan moet hij zich vooral
bezighouden met geboorte beperking
zou zeggen
dat daarvan is al omvangrijk
sprake in eigenlijk Europa
als wij geen
immigranten zouden hebben zou de bevolking
vrij snel crimpen
en nu laatst
ik kan dat aan alle lezers
ik bedoel sorry toehordes van dit
kan je dit eigenlijk een programma noemen
of is het gewoon een podcast
is een podcast eigenlijk een programma
dat is een interessante vraag
als jij dat zoveel duidelijk kan dat
een programma van
namelijk we noemen het het audi programma
dat is dan weer slukreclame
ook dat is waar jezus ja
je kunt wel audio van maken
omdat oudie is een hele werkwaardige
zaak
ik kom zo terug op die vragen
wij zijn daar in
in het Swiekenhuis hebben we naar
het Horsch Museum geweest

Horsch was een nog
al deftige Duitse producent
in
het begin van de vorige eeuw
en Horsch is de slotte
in de
in een soort
bedrijfsconflict
ten onder gegaan
en die
oorspronkelijke directeur
en bezitter van dat merk Horsch
die kon niet langer gebruik maken
van de naam van het merk
en van die auto over fabrikant
en toen is die over voor ze
zelf begonnen
het Horsch betekent
luisterd
de aanvoegende wijze
zoals dat heet
maar wat betekent
audi in het Latijn
dat betekent luisterd
de aanvoegende wijze
dus hij is gewoon een nieuwe fabriek
begonnen onder dezelfde naam
maar niet meer een Duitse naam
maar een Latijnse naam
en in de crisis
die in Duitsland bijzonder ernstig was
tussen
29 en
het begin van de jaren 30
was er een reeks van auto fabrikanten
van hier te gaan
en die luid nou niet te voordelen
tot de snelle dood
zijn die gereorganiseerd
in wat heette
auto union
dat waren gewoon, ik meen
het zijn vier cirkels
deze die op dat stuur ook staan

deel 7 nog voor de zekerheid
de vier auto fabrikanten zijn samen gegaan
in een bedrijf
door de overheid gesponsd
en op de been gehouden
wat de auto union heeft
dat hele merk audi
was ondertussen eigenlijk verdwenen
maar na de
tweede wereldoorlog
nou een heel en na de tweede wereldoorlog
besloot Volkswagen
geleid door meneer Piech
dat is weer
een klein
zo'n van Verdeland Porsche
of een zo'n
dat wil ik nou even, sorry
dat ik de precieze familie
laatst niet weet
en die irriteerde eigenlijk
dat het merk Volkswagen
geen dure auto in het aanbod had
zoals BMW en Mercedes
en die heeft audi weer
wakker gekust
en audi is audi geworden
een van de 3
deftige dure Duitse merk
dat is nou toevallig in een speciale
kabouterders die bij elkaar komen
dat is nog weer wat anders
maar audi is dus door Piech
uit het rijk der doden
gehaald
en eigenlijk werd ongekend
succes omgebouwd
tot een heel succesvol dure
Duitse automerk
maar waar hadden we het over?
de vraag van de luisteraar
dat ging over de tweede wereldoorlog
en de eerste wereldoorlog
was schrikkelijk ook

die hadden demografisch eigenlijk
barweinig te betekenen
Maarten, wat vind je ervan
dat topamtenaren hebben gewaarschuwd
dat de nieuw kabinet flink moet bezuinigen
of de belasting moet verhogen
want door de stijgende rente
is het lenen van geld heel erg duur geworden
ook heel erg duur
zo geweldig is die rente
en ook nog niet gestegen
ik heb periode eens meegemaakt
dat de rente 13% was
er is een studiegroep waarin die toppenamtenaren verenigd zijn
en die hebben in ieder geval gezegd
dat er vanaf 2028
elk jaar 17 miljard euro
moet worden gevonden om het begrotingstekort
niet te ver op te laten lopen
nou moet ik je zeggen
mijn indruk is dat je
als je met een leuke
uitnodigende brieven
17 topamtenaren bij elkaar brengt
en je vraagt wat moet er al zo gebeuren
dan weet je eigenlijk vrijveld
zeker dat ze afgezien van één
uitnodigende brieven
die toevallig even naar de bc was
zullen zeggen
dat de forst bezuinheid moet worden
willen we de zaken nog op orde houden
ook dit is in voorspelling
dat zegt mij niks
maar dit zal je aanspreken
ze hebben ook flinke kritiek op de kabinette Rutte
die hebben onvoldoende gedaan
met schappelijke problemen
werden vooral opgelost door extra geld uit te geven
maar van de uitvoering van de plannen
kwam vaak weinig terecht
en toen was het geconcepteerd
denk ik aan het onderwijs
waarin hoop geld in gepompt is

zonder dat essentieel ja verbeterend zijn
Maarten je hebt je eerder lovend uitgelaten
over Salaradams Maria Plastik
heb in Boymans daarom langstil gestaan
bij het werk
jou rust en ruimte
komt op mij over als saaiheid en leegte
bijna alle positieve reacties op zijn werk
zijn dat perspectief ontzettend
juist is en klopt
saaiheid en leegte dus
dat er betrokken een totaal andere idee heeft
over
saaiheid, leegte en schilderijen
van Salaradam
iemand anders zei ook dat we dat
alles een keer eerder hadden gedaan
dat schilderijen van Salaradam
is dat zo? ja ik was dat ook vergeten
misschien is een excuse
dat we ondertussen weet ik het viel
om zoveel van die dingen gemaakt te hebben
en dat we geen
gecomputeriseerd overzicht hebben
en terslotte zou ik als bezwaar
willen maken
het is zo'n fantastisch schilderij
dat het absoluut greep probleem is
dat we twee keer hebben gedaan
maar ik geef toen we moeten dit iets
zorgvuldiger doen
omdat het dik was het in ieder geval totaal
vergeten en iemand op die reis
zei dat ik het alles eerder had verteld
ja ok
neemt het mij niet kwalijk
ja als u de manierplaats leeg vindt
dan houdt het voor mij eigenlijk gewoon op
ja
en dan vraagt wat een mooi verhaal over Salaradam
hierdoor ontdek je een prachtig schilderij
vooral doorgaan met het af en toe bespreken van schilderijen
zou Maarten een keer het lam gods
dan de geboeders van IJk willen bespreken

ja dat wil Maarten graag een keertje doen
ja Rob Reinders die vraagt wat
ja ik doe dan 3 schilderijen van
van ik daar nog finiportret
zal ik doen
ik zal de kanunik van de palen
en ik zal het lam gods doen
kijk
Maarten ik hoorde deze week
van Pieter Omzicht van april dit jaar
ik ben benieuwd hoe u aankijkt
tegen de weefvouten in het Nederlandse
politieke systeem waar hij de vinger op legt
kan zijn dat dit in een van de voorgaande
podcasten ook al ter sprake is gekomen
maar dat heb ik dan gemist zegt Bob van de Veen
wat zijn de weefvouten
ja dan moeten we dus eerst na die toerwerken lezen
het is nou ontsichtig aan zin te luisteren
ja dat zal wel weer te maken hebben
met zijn voorstellen
om in feite
het politieke systeem van
een kwastructie te veranderen
en hier nog een wat als vraag
Maarten wanneer operatie Barbarossa
zou doorstoten tot in moskou
en niet tot stilstand kwam
door het bevel van Itozo Rusland
dan zijn verslagen zegt Joris Gommers
ja
dat is een hoopste interessante vraag
ik heb in de bus terug
het vraagstuk behandeld
had Duitsland de oorlog kunnen winnen
ja dat had gekund
maar dat is dan toch
een wel iets ander geformateerde oorlog
dan die de welke
in werkelijkheid gevoerd is
want dan zou toch
de hier is de vraag
dus als Barbarossa
wat over zoveel

Duitse generaal hadden gewild
dus niet over 3 fronten had aangevallen
dus 1 front
richting Petersburg
1 front richting Staling
1 front richting Moskou
en zou alles gekombineerd hebben
op 1 rustachtig offensief
wat de slotte morgkou zou
hebben veroverd
ja dan weet je nog niet
of de sovietuniteatwerkkelijk zou zijn uitgeschakeld
omdat een groot deel
van de industrie tot achter de oorlog
naar achter de oorlog verplaatst was
en hoe ver had dat land
kunnen blijven functioneren
ondanks de val van moskou
dat durf ik eigenlijk niet
te zeggen
wat Duitsland zich toen al
hebben het dan natuurlijk over
na ja 41
al omvangrijks schulden gemaakt
aan zulke vreedheden
en zulke gruwelijke moordpartijen
dat dat enige serieuze
besprekingen voor
een partiele vrede
of zo
er al lang niet meer in zaten
voor mijn gevoel was het
enig mogelijke scenario
om Duitsland te oorlog te laten winnen
dat na de veld tot de Frankrijk
niet waren
dat Frankrijk natuurlijk vergeet niet
Frankrijk was ook niet
de eens het huidige Frankrijk
niet waar
een betrekkelijke eidel land
wat lekker eten is
Frankrijk was toen nog een grote mogelijkheid
waardoor iedereen dat zo daar nog beschouwt

en Frankrijk is natuurlijk
door de Duitse weermacht
in drie weken van de kaart geveegd
dat het was een dramatisch remoot en is
als Duitsland de oorlog gaat willen winnen
of Hitler als je het zo wil noemen
dan had hij in
nou wat zullen we het zeggen
oh
het batterie loon
nog zes seconden heb ik
eigenlijk moet ik heel snel gaan praten
dat je mee hebt
nee maar dit is alleen dat dingetje
dat kamertje die neemt sowieso nu
want het is te donker denk ik
maar dit loopt nog allemaal
ja dan zou ik toch zeggen
zeg eens wat eind juli
had een houten toespraak
had moeten houden wat hij had te zeggen
ja ik ben eigenlijk nog jong
weet niet hoe oud hij was eind juli
gepoel 1940
hij was van
1989 dus erf
hij was toen 51
en dan had hij moeten zeggen
kijk nou eens wat ik
na wat ik bereikt heb
ik heb de airfair aan Frankrijk
in drie weken van de kaart geveegd
ik heb het Scandinavië
heb ik veroverd
ik heb een groot deel van West-Europa
Portugal en Spanje
hoevoel ik niet te veroveren
er zit al van zisten
dus dat is niet direct noodzakelijk
in de Mito italië
daar zit mesulini nog
dus ik besluit simpelweg
eenzijdig om te stoppen
met de ondervoering

ik laat het voor wat het is
ik heb meer gerealiseerd dan
is eigenlijk nu al de dominante macht
in Europa
ik laat het erbij
ik koek de Engelse bieten
een sympathieke vrede aan
niet dat hoogartige gelul
van een paar weken geleden
dat gaan we niet doen
ze kunnen een heel prettige vrede krijgen
ze kunnen zo standaard blijven
hun empire kan bewaard blijven
ik stopte mij
ik ga met pensioen in berg te shade
dan had Duitsland
de eerste vraag
zou Stalin dan op eigen kracht
niet waar dat rezachtige
Duitsland aan zijn gevallen
hebben gevallen
toen Stalin
hoorde dat Frankrijk
in drie weken weggevaagd
waarschijnlijk
bleek weggetrokken te zijn
en het leven helemaal niet meer te zien zitten
en had Amerika er nog wel meegedaan
precies ook dat zou
Amerika meegedaan hebben
niet
zelfs inclusief Pearl Harbor
vergeet hij dat Hitler
Amerika de oorlog vergelaten heeft
na Pearl Harbor
om de Japaners te bedanken
in zekerheid
dat is de enige scenario
waarbij ik zou kunnen zeggen
en dat is tegelijkertijd
een volstrekt
sprookjesscenario
om de van de gereden
dat het hoofddoel van Hitler

is verworven door Duitsland
van een imperium in Europa
namelijk bestaande uit
het grootste deel van de westelijke soffjuntunie
en vanzelfsprekend diverse
statjes in hoogste Europa
graag er ook over van Christof
die gaat iets meer
over het Nederlandse perspectief
zou Maarten een z'n blik willen werpen
op hoe hecht of verweven
de Nederlandse ambtenaren waren
met de Duitse bezetter in de Tweede Wereldoorlog
wauw
een dik boek over verschenen
daar ben ik die naam van die meneer vergeten
maar die is net geformoveerd
op de intensieve samenwerking
tussen de bezetter
en het Nederlandse ambtenarencorps
dus ik zou zeggen
slaat even op
er stonden omvangrijke besprekingen van
dat boek in de krant
dus je kunt daar een licht over
opsteken op een manier die
daarin staat meer dan ik daarvan weet
en dan kan ik u te slotte nog wijzen
op een bijzonder aardig artikel
van Willem Melging
bij een medebegeleider
op de reis naar Duitsland
ja medebegeleider
hij organiseert die boel
en ik druppelde zo'n beetje naam
met hier en daar een lezing
Willem Melging heeft in het tijdschrift
Maarten een bijzonder aardig
en omvangrijke artikel
geschreven over die dingen
die de Duitse besloten hebben
tijdens de bezetting
dat wij bewaard hebben
niet zo nuttig waren dat we ze niet afgeschraaft hebben

dat vraagt Christoph ook inderdaad
zijn er nou nog van die samenwerking
overblijven ze er te zien
ja kijk even op internet
naar de nummers van de tijdschrift
Maarten dan zul je zien
dat ik denk het ene al laatste
ja het ene al laatste nummer staat daar
groot stuk in over de nuttige
dingen die de Duitsers hebben gedaan
kun je even daar eerder alles iets over getaan
maar wat noem er nog eens eentje
of heb je dienst aan de hering van ziekerfondswezen
ja en ik ben al zo zikkelijk verkouden
mogelijk is dat je bij een zodanige hitte
zo verkouden wordt daarbij
nee
je hebt misschien op de tocht gelegen in het hotel
nou dat zou kunnen
want het was zo warm dat ik het laam open had
dan
en als je hem even uitzet
dan heb je nog even een heel leuk verhaal
oké met een stoppoedement
doe ik nog een korte vraag
kijk daar in tijdschrift Maarten
en naar even naar die promovendus
nu dus gepromoveerd
op de proefs heeft over deze materie
oké en dan nog Lexie
stelt ook nog een voorweb of onderwerp
voor het communisme in latijnse Amerika
ja
dat is ook wel een beetje een sprookjesfabriek
voorlopig niet
ik heb voorlopig al een heel programma
ontsvouwen
en dat gaan we uitvoeren
in de komende weken
dus dat moeten we even
vanaf zien
ik wou ook nooit vrolijk
bij een Guwattemala
en dat soort landen

heel salva door enzovoort
dan nog even beste meneer van Rossum
u gaat eerdag uw familie bezoeken
in Nieuw-England
een heel fijn deel van de Verenigde Staten
met een beetje mazzel valt u met uw neus
dit heeft hij vast wel eens eerder mogen aanschouwen
nu heeft u een tijdje
een aantal Amerikaanse steden aan ons aanbevolen
onder andere Boston
wat ik inderdaad ook als een hele prettige stad te hebben ervaren
wil u alsjeblieft
uw luisterhuis ook eens vertellen
welk een ongekend natuurschoon ervaren kan worden
tijdens die Indian summer in Nieuw-England
ja dat is zonder meer feit
het zijn allemaal bomen
die dus een spectaculair rook
dan gil worden
en dan de enige weken blijven
je bent er niet van onder de indruk
ja
de volgende keer gaan we dan zetten
nu even uit
als ik het knopje kan vinden in het donker
dat is ook wel een beetje een sprookjesfabriek
ja dat atomboom
het luisterboek over de atomboom
het luisterboek
het luisterboek
luister je nu via de link in de shownotes
na kunstmaat gint ligentie
komt de kwantumrevolutie
en dat heeft misschien nog wel meer impact
op je leven dan AI
je hoort er nu alles over in C level
de podcast vind je via de link in de shownotes